

Koncept poslovnih spajanja prema MSFI

Pojam poslovnih kombinacija

- ▶ Svako spajanje više poslovnih subjekata u jedan subjekt
- ▶ Svako podređivanje jednog subjekta drugome
- ▶ Različiti poslovni aranžmani između dva ili više poslovnih subjekata
- ▶ Svi oblici preuzimanja kontrole nad poslovnim subjektom
- ▶ Razdvajanje složenog poslovnog subjekta na više manjih
- ▶ Izlazak u javnost (going public)
- ▶ Odlazak u privatnost (going private)

Učinci poslovnih kombinacija

▶ Ekonomski

▶ Učinci ekonomije razmjera

- ▶ Snižavanje troškova po jedinici poslovne aktivnosti uslijed povećanja obujma poslovne aktivnosti (rasta poslovne aktivnosti)

▶ Tržišni

- ▶ Jačanje tržišne pozicije subjekta (i na tržištu outputa i na tržištu inputa)
- ▶ Moguća monopolna ili oligopolna pozicija na tržištu
 - ▶ Smanjenje ili eliminacija konkurencije
 - ▶ Ostvarivanje monopolnih ili oligopolnih ekstra zarada

▶ Financijski

- ▶ Povećanje novčanih tokova uslijed povećanja prihoda i snižavanja troškova (rashoda)
- ▶ Bolja prilagodba strukture kapitala zahtjevima tržišta
- ▶ Povećanje sadašnje vrijednosti subjekta

Računovodstveni koncept poslovnih kombinacija

- ▶ Razvijen u SAD-u; APB Opinion No. 16. 1970g.
 - ▶ Uključen u FASB-ove standarde
 - ▶ Temelj za MSFI
- ▶ Poslovne kombinacije javljaju se kada jedno dioničko društvo s drugim ili više dioničkih ili nedioničkih društava nastavlja s poslovanjem kao jedan računovodstveni subjekt
- ▶ Jedan poslovni subjekt nosi i izvršava aktivnosti prethodno odvojenih, neovisnih poslovnih subjekata
- ▶ Koncept ne zahtijeva nužno fizičku likvidaciju subjekta koji ulaskom u kombinaciju gubi neovisnost

Oblici poslovnih kombinacija

1. **Kombinacije koje su orijentirane na eksterni rast poduzeća**
 - a) Alijanse kompanija- ugovori između kompanija kao i razni interkorporativni poslovni aranžmani- ne rezultiraju formalnim kombiniranjem p.s. u jedno poduzeće niti u holding odnos (zajednička ulaganja, karteli, poslovni trustovi...)
 - b) Akvizicija – stjecanje poduzeća, odnosno dijela nekog poduzeća ili pak stjecanje određene imovine
 - c) Holding kompanije – kompanije koje posjeduju dionice druge tvrtke u kvantiteti i tipa koja im omogućava kontrolu poslovanja
2. **Izlaženje u javnost – specifična poslovna kombinacija prilagođavanja zahtjevima tržišta kapitala**
3. **Dekombiniranje poslovnih subjekata**
 - a) Proces odlaska poduzeća u privatnost i
 - b) Proces “razgolićenja “ tvrtke

Akvizicija

Oblici akvizicije

1. Udruživanjem vlasničkih interesa dviju ili više kompanija ili
 - a) Fuzija ili pripajanje – 100% udruživanje vlasničkih interesa 2 ili više poduzeća
 - b) Konsolidacija
2. Preuzimanjem jedne ili više kompanija od strane akvizitorske tvrtke
 - a) Stjecanje imovine
 - b) Stjecanje vlasništva

Poslovne kombinacije u računovodstvenom konceptu

1. Jedno društvo prenosi svoju neto imovinu u drugo – FUZIJA $\longrightarrow A + B = A \text{ ili } B$
2. Svako društvo prenosi svoju neto imovinu u novoosnovano društvo – STATUTARNA KONSOLIDACIJA $\longrightarrow A + B = C$
3. Jedno ili više društava postaju ovisna društva – STJECANJE (AKVIZICIJA) $\longrightarrow A + B = A - B$

PRIPAJANJE (FUZIJA)

- Jedan poslovni subjekt pripaja jedan ili više subjekata (“poslovno spajanje može uključiti kupnju neto imovine uključujući svaki goodwill” “ imovina i obveze jedne kompanije prenose se na drugu, a prva kompanija prestaje postojati ”). Ovaj tip poslovnog spajanja poznatiji je u literaturi kao “fuzija” ili pripajanje a obično se ilustrira kao:

$$A + B = A \text{ ili } B$$

SPAJANJE (STATUTARNA KONSOLIDACIJA)

- Dva ili više poslovnih subjekata spajaju se u jedan novoformirani subjekt (“ imovina i obveze obiju kompanija prenose se na novu kompaniju , a obje prvobitne kompanije prestaju poslovati”). Ovaj tip poslovnih spajanja obično se u literaturi naziva “statutarna konsolidacija” a ilustrira se kao:

$$A + B = C$$

STJECANJE VLASNIŠTVA (AKVIZICIJA)

- Jedan poslovni subjekt stječe dionice ili udjele drugog subjekta umjesto stjecanja neto imovine drugog subjekta. “Svoj udio u kapitalu stečenog poduzeća stjecatelj uključuje u svoja posebna financijska izvješća kao ulaganje u podružnicu.” Kada stjecatelj stekne više od 50 % dionica ili udjela u drugom poslovnom subjektu tada dolazi do matično-podružničkog odnosa pri čemu se kod sastavljanja financijskih izvještaja koristi MRS 27, Konsolidirani financijski izvještaji i računovodstvo ulaganja u podružnice. Ovaj tip poslovnih spajanja obično se u literaturi ilustrira kao:

$$A + B = A \leftrightarrow B$$

Stjecanje

1. Stjecanje vlasništva

1. Stjecanje preko 50% dionica ili udjela s pravom glasa – OVISNO DRUŠTVO
2. Stjecanje od 20 – 50% dionica ili udjela s pravom glasa – PRIDRUŽENO DRUŠTO
 - ▶ Značajan utjecaj ulagača na financijsku i poslovnu politiku pridruženog društva
 - ▶ Primjena metode udjela

2. Stjecanje imovine

- ▶ Knjiženje prijenosa stečene imovine u računovodstvenu evidenciju stjecatelja

Računovodstvene metode za poslovne kombinacije

1. **Metoda kupnje (metoda stjecanja)**
 - ▶ Relevantna metoda za poslovne kombinacije
 - ▶ Definirana MSFI 3
2. **Metoda udruživanja interesa**
 - ▶ Nije dozvoljena prema MSFI 3

Metoda kupnje (metoda stjecanja)

- ▶ Sva poslovna spajanja moraju se obračunavati primjenom metode stjecanja (kupnje)
- ▶ Pretpostavka: spajanjem neki subjekt stječe neto imovinu jednog ili više subjekata – “novo vlasništvo”
- ▶ Nužna identifikacija stjecatelja
- ▶ Naknada za stjecanje
- ▶ Mjerenje imovine i obveza stečenog društva (neto imovina) po fer vrijednosti
- ▶ Razlika naknade za stjecanje i fer vrijednosti neto imovine predstavlja goodwill ili dobit od povoljne kupnje

Okvir računovodstva poslovnih spajanja

- MSFI 3 Poslovna spajanja
- MRS 27 – Konsolidirani i odvojeni financijski izvještaji
- MRS 28 – Ulaganja u pridružene subjekte
- MRS 31 – Udjeli u zajedničkim pothvatima

Definicija poslovnog spajanja prema MSFI 3 “Poslovna spajanja”

- ▶ Transakcija ili neki događaj kojim stjecatelj stječe kontrolu nad jednim poslovanjem ili više njih
- ▶ Spajanje dvaju odvojenih društava ili poslovanja u jedan izvještajni subjekt
- ▶ Poslovanje – integrirani skup aktivnosti i imovine
 - ▶ Elementi poslovanja: ulazna vrijednost, proces i izlazna vrijednost

Načini stjecanja kontrole

- ▶ Prijenos novca, novčanih ekvivalenata ili druge imovine (uključujući neto imovinu koja čini poslovanje)
- ▶ Stvaranje obveza
- ▶ Izdavanje vlasničkih udjela
- ▶ Davanje više vrsta nakanda
- ▶ Bez prijenosa naknade – prijenos temeljem ugovora

Računovodstvene metode za poslovna spajanja prema MSFI 3

- ▶ **Primjena metode stjecanja (kupnje)**
 - ▶ Utvrđivanje stjecatelja
 - ▶ Određivanje datuma stjecanja
 - ▶ Priznavanje i mjerenje stečene utvrdive imovine, preuzetih obveza i nekontrolirajućeg interesa
 - ▶ Priznavanje i mjerenje goodwilla ili dobiti ostvarene kupnjom po cijeni nižoj od tržišne

Utvrđivanje stjecatelja

■ Stjecanje putem prijenosa imovine ili stvaranja obveza

- Stjecatelj je subjekt koji prenosi novae ili drugu imovinu ili koji stvara obveze

□ Stjecanje razmjenom vlasnickih udjela

- Stjecatelj je subjekt koji izdaje vlasnicke udjele (iznimka: obrnuto stjecanje)

■ Spajanje vise od dva subjekta

- Stjecatelj je subjekt s najvecom relativnom velicinom imovine, prihoda ili dobiti

Određivanje datuma stjecanja

- Određuje stjecatelj
- Datum stjecanja kontrole nad stecenikom
- Zaključni datum - datum prijenosa naknade, stjecanja imovine i preuzimanja obveza stecenik

Priznavanje i vrednovanje utvrdive stečene imovine, utvrdivih preuzetih obveza i nekontrolirajućih interesa u stečeniku

- **Uvjeti priznavanja** - udovoljavanje definiciji imovine ili obveze
- **Mjerenje stecene imovine i preuzetih obveza po njihovim fer vrijednostima na datum stjecanja**
- ▶ Nekontrolirajući interes - dionice i udjeli koji nisu pod kontrolom društva stjecatelja (manjinski dionicari) - javlja se kod stjecanja (akvizicije) ovisnog društva
- ▶ Mjerenje eventualnog nekontrolirajućeg interesa u stečeniku po:
 1. Fer vrijednosti ili
 2. U visini udjela u neto imovini stečenika razmjerno nekontrolirajućem interesu stjecatelja

Naknada za stjecanje (trosak poslovnog spajanja)

- Mjeri se kao zbroj:
 - 1) Fer vrijednosti na datum razmjene dane imovine, nastalih ili preuzetih obveza i vlasnickih instrumenata izdanih od stjecatelja u zamjenu za kontrolu nad stecenikom I
 - 2) Troskovi povezani sa stjecanjem - rashodi

Utvrdivanje fer vrijednosti neto imovine stecenog drustva

Fer vrijednost imovine –

Fer vrijednost obveza

= Fer vrijednost neto imovine

Primjer

- Računovodstveno evidentiranje pripajanja društva

-
- Dionicko društvo A d.d. stjece (preuzima) društvo B d.d. 01.01.2012.
Knjigovodstvena vrijednost A d.d.-a i procjenjena fer vrijednost imovine i obveza B d.d.-a 01.01.2012. prikazane su u sljedećoj tablici:

Bilanca A d.d. i fer vrijednost B d.d. 01.01. 2012.

Rb	Pozicija	Bilanca A d.d.	Fer vrijednost Bd.d.
1.	Gradevinski objekti	100.000	60.000
2.	Oprema	900.000	250.000
3.	Ispravak vrijednosti	(300.000)	-
4.	Zalihe	400.000	110.000
5.	Novae	200.000	20.000
	Ukupno imovina	1.300.000	440.000
6.	Obicne dionice (nom. vrijednost)	400.000	-
7	Kapitalni dobitak	60.000	-
8.	Zadržana dobit	740.000	-
9.	Dobavljači	100.000	80.000
	Obveze i kapital	1.300.000	
	Vrijednost neto imoviife		360.000

-
- A d.d. preuzima 100% obicnih dionica B d.d.-a emisijom i razmjenom 8.000 obicnih dionica nominalne vrijednosti 10 kn po dionici i 60 kn trzisne vrijednosti na dan stjecanja. Stjecanjem je prenesena imovina i obveze drustva B d.d. u glavnu knjigu drustva A d.d.
 - Stjecanje se prema MSFI 3 provodi primjenom metode stjecanja (kupnje).

Priznavanje i vrednovanje goodwilla

- Naknada za stjecanje $>$ fer vrijednosti neto imovine - goodwill

Dugotrajna nematerijalna imovina

Testiranje umanjenja goodwilla prema MRS-u 36

- Naknada za stjecanje $<$ fer vrijednosti neto imovine – dobit od povoljne kupnje (negativni goodwill)
- Prihod tj. dobit

- RAČUNOVODSTVENI TRETMAN
GOODWILLA

Racunovodstveni tretman goodwilla

- Goodwill - imovina koja predstavlja buduće ekonomske koristi od ostale imovine stečene poslovnim spajanjem koja nije pojedinačno utvrđena i odvojeno priznata
- Javlja se kod svih vrsta poslovnih spajanja
- Goodwill ne stvara novčane tokove neovisno od druge imovine
- Povećava novčane tokove JSN - alokacija na JSN ili grupe JSN
- Jedinica koja stvara novae - najmanja skupina imovine koja se može identificirati a koja stvara novčane tokove od neprekinute upotrebe i koji su uvelike neovisni od novčanih tokova od ostale imovine ili drugih skupina imovine
- Prema MSFI 3 goodwill se testira na umanjenje (ne amortizira se)

Utvrdivanje goodwilla

Naknada za stjecanje

+

Nekontrolirajući interes

+

Fer vrijednost prethodno stecenih vlasnickih udjela u
steceniku(kod stjecanja u fazama)

-

Fer vrijednost neto imovine stecenika

= GOODWILL

Utvrdivanje goodwilla (bez nek.interesa
i kad kupnja nije u fazama)

Naknada za stjecanje

-

Fer vrijednost neto imovine stecenika

= GOODWILL

Test umanjenja goodwilla

- Raspored goodwilla na jedinicu ili grupe jedinica koje stvaraju novae (JSN)
- JSN - segment, organizacijski dio drustva, pripojeno drustvo
- Provodi se kao dio testa umanjenja jedinice ili grupe jedinica koje stvaraju novae
- Knjig.vrijednost Vs Nakonadivi iznos
- Provođenje testa umanjenja jednom godisnje ali u isto vrijeme

- Goodwill raspoređen na jedinicu koja stvara novae
- **Knjig. vrijednost goodwilla uključena u knjig. vrijednost jedinice koja stvara novae**
- **Usporedba knjig. vrijednosti jedinice (s uključenim goodwillom) s nadoknadivim iznosom**
- **Gubitak od umanjenja = knjig. vrijednost > nadoknadivog iznosa**
- **RASHODI**

Primjer

- Primjer testa umanjenja goodwilla

- U primjeru I društvo A d.d. steklo je društvo B d.d. i prenijelo svu imovinu i obveze društva B d.d. u svoju glavnu knjigu. Iz transakcije pripajanja proizasao je goodwill u iznosu od 120.000 n.j. Društvo B d.d. pripojeno je stjecatelju društvu A d.d. u okviru kojeg je nastavilo djelovati kao profitni centar. Pripojeno društvo B d.d. identificirano je kao jedinica koja stvara novac i na njega je raspodijeljen goodwill proizasao iz transakcije pripajanja. Na kraju 2012.godine društvo A d.d. provodi test umanjenja goodwilla. Test umanjenje goodwilla provodi se zajedno s testiranjem umanjenja imovine uključene u identificiranu jedinicu koja stvara novac (pripojeno bivše društvo B d.d.). Knjigovodstvena i procijenjena neto fer vrijednost imovine jedinice koja stvara novac (pripojenog bivšeg društva B d.d.) dane su u sljedećoj tablici:

Knjigovodstvena i fer vrijednost jedinice koja stvara novae
(pripojenog bivseg drustva B d.d.) na dan 31.12. 2012.

Rb	Pozicija	Knjigovodstvena vrijednost	Fer vrijednost
1.	Goodwill	120.000	120.000
2.	Gradevinski objekti	50.000	40.000
3.	Oprema	200.000	150.000
4.	Ispravak vrijednosti	-	-
5.	Zalihe	100.000	120.000
6.	Novae	40.000	40.000
	Ukupno imovina	510.000	470.000

Primjer

- Primjer računovodstvenog evidentiranja negativnog goodwilla (dobiti od povoljne kupnje)

-
- Dionicko društvo C d.d.vrsi stjecanje društva D d.d. 01.10.20x I. Društvo C d.d. kupuje 100% dionica društva D d.d. za 759.000 kn. Time ono preuzima neto imovinu društva D d.d. Knjigovodstvena vrijednost društva C d.d. kao i procijenjena fer vrijednost društva D d.d. 01.10.20x I. dane su u tablici.

Bilanca C d.d. i fer vrijednost D d.d. 01.10. 20x1.

Rb	Pozicija	Bilanca Cd.d.-a	Fer vrij ed. D d.d.-a
1.	Zemljiste	200.000	50.000
2.	Gradevinski objekti	350.000	300.000
	Oprema	700.000	700.000
4.	Ispravak vrij ednosti	(180.000)	-
5.	Zalihe	75.000	150.000
6.	Potrazivanja od kupaca	30.000	100.000
7.	Ziro racun	775.000	40.000
	Ukupno imovina	1.950.000	1.340.000
6.	Obicne dionice	1.000.000	-
7.	Rezerve kapitala	250.000	-
8.	Zadržana dobit	375.000	-
9.	Dugorocni krediti	225.000	210.000
10.	Kratkorocni krediti	60.000	80.000
11.	Dobavljači	40.000	100.000
	Ukupno obveze i kapital	1.950.000	390.000